

Verslag vergadering Burenraad DuPont en Chemours, 23 juni 2020

Aanwezig namens de Burenraad: Jans Sieben, Marianne den Braven, Jeroen Bezemer, Dick Naafs en voorzitter Bert Kandel

Ondersteuning Burenraad: Ap van der Pijl en Diana Henneken (verslag)

Aanwezig namens de bedrijven: Marc Reijmers (manager Milieu, Gezondheid en Veiligheid Chemours), Harmen Geers (communicatie Chemours), Willem Buitelaar (communicatie DuPont) en Maarten Verburg (country manager DuPont Nederland)

Afwezig: burenradsleden Peter van Rhijn, Marchel Schilten en Bianca van Rooij

Er is een oud-medewerker van DuPont als toehoorder aanwezig.

Verslag vorige vergadering

Het verslag van de vorige vergadering (10 december 2019) wordt vastgesteld en staat op de website van de Burenraad.

Mededelingen vanuit de Burenraad

Aankondiging vlogserie

De Burenraad overweegt om in de tweede helft van dit jaar een vlog-serie op te laten nemen waarbij de vlogger vragen ophaalt in de omgeving en bij de Burenraad en die, al dan niet samen met een deskundige van buiten, voorlegt aan de bedrijven. Vier tot zes vlogs van elk ongeveer vijf minuten volgens een min of meer vast format.

Doelen

- Op een visuele wijze antwoord geven op vragen die breed leven in de omgeving en bij de Burenraad.
- Inzicht geven in rol en activiteiten Burenraad.
- Werving nieuwe leden Burenraad.

Verspreiding

Via de website van de Burenraad, in opzet en kwaliteit goed genoeg voor een eventueel breder podium. Willem Buitelaar merkt op dat het belangrijk is om de vindbaarheid en het bereik van de website van de Burenraad te vergroten en om na te gaan welke mogelijkheden er meer zijn, bijvoorbeeld via sociale media, om de vlogs te delen. Het is zonde als er vlogs zijn die vervolgens niemand ziet. Dit is een aandachtspunt dat de Burenraad meeneemt. De Burenraad gaat sowieso op zoek naar een nieuwe partner voor hosting en beheer van de website. Degene die dit voorheen deed, stopt met zijn bedrijf.

Planning

Bij de volgende overlegvergadering ligt er een meer uitgewerkt voorstel dat in de komende periode door de Burenraad wordt uitgewerkt.

Website Chemours

De Burenraad ziet verbeterpunten voor de website van Chemours. Voor de komende vergadering komt de Burenraad met een totaalpakket aan adviezen voor een aantrekkelijke, publieksvriendelijke en volledige (downloads, link, enz.) site.

Actiepunt: Diana Henneken gaat na bij de leden van de Burenraad wie mee wil denken over de invulling van de vlogserie en over de website van de Burenraad en verbeterpunten voor de site van Chemours.

Corona

Sinds half maart werken medewerkers van zowel DuPont als Chemours zoveel als mogelijk vanuit huis. Alleen medewerkers die noodzakelijk zijn voor de veilige uitvoering van de productieprocessen en de emissie-reducerende maatregelen zijn op het terrein aanwezig. Er is dagelijks een vertegenwoordiging vanuit het management aanwezig. De Coronamaatregelen vanuit het RIVM zijn geïmplementeerd. Er is veel aandacht voor zowel de medewerkers die op het terrein zijn als voor degenen die vanuit huis werken. Bij DuPont is er iedere drie weken een 'Town hall' (een digitale bijpraatsessie via skype) voor iedereen die vanuit huis werkt. Daarnaast zijn er verschillende activiteiten en manieren (veel via internet en videobellen) om in verbinding te blijven met de collega's. Er wordt niet gereisd tussen de verschillende continenten. Als er gereisd wordt, bij voorkeur per auto of trein. DuPont heeft 4000 Tyvek pakken (witte veiligheidspakken) gedoneerd aan het LCH (Landelijk Coördinatiecentrum Hulpmiddelen). De DuPont fabriek in Luxemburg waar het materiaal voor deze pakken wordt gemaakt heeft de productie flink opgeschroefd om tegemoet te komen aan de grote vraag naar beschermende kleding. Wereldwijd hebben de bedrijven zich aangepast aan de veranderde vraag door Corona. In Duitsland is er bijvoorbeeld een productielijn van DuPont omgebouwd om handgel te produceren. Chemours heeft vijftig overzetbrillen gedoneerd aan het Albert Schweitzerziekenhuis, vijf laptops aan de Stichting Anders voor thuissscholing, 25 laptops aan welzijnsorganisatie Diverz voor thuissscholing.

Omzet

Het eerste kwartaal van dit jaar was de omzet goed voor beide bedrijven. Als gevolg van Corona zijn de verwachtingen voor het tweede en derde kwartaal minder hooggespannen. De Burenraad (Jans Sieben) vraagt of de crisis gevolgen heeft voor het personeel. Marc Reijmers (Chemours) legt uit dat dit niet het geval is voor de vaste medewerkers. Het is wel zo dat er minder inleen personeel is en dat projecten worden uitgesteld. De vaste medewerkers worden gestimuleerd om vakantiedagen te kopen. Ontslagen worden op dit moment niet voorzien, maar de crisis heeft wel degelijk impact.

Zomermiddagwandelingen

De afgelopen jaren organiseerden DuPont en Chemours gezamenlijk zomermiddagwandelingen waarbij geïnteresseerde (wijk)bewoners een rondleiding kregen bij de bedrijven. Deze gaan deze zomer vanwege Corona niet door.

Bijpraten wethouders en ambtenaren

De reguliere overleggen van Chemours en DuPont met de wethouders en ambtenaren van Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht hebben door Corona de afgelopen maanden stilgelegen. DuPont heeft de wethouders en hun ambtenaren individueel bijgepraat over lopende zaken. Er is recentelijk vanuit de gemeenten weer een start gemaakt met de organisatie van een bestuurlijk overleg met de bedrijven waarbij onder andere de stand van zaken rondom de milieuvergunning en de gevolgen van Corona aan de orde kwamen. Dit overleg zal na de zomervakantie worden gehouden.

Actualiteiten

Onderhoudsstop DuPont

De jaarlijkse onderhoudsstop is ondanks Corona doorgegaan en gestart op 13 mei. Door de maatregelen (waaronder minder mensen tegelijk op de site) duurt het dit keer wel langer dan normaal. Gepland einde van de onderhoudsstop is eind juni.

Stand van zaken vergunningen

- 2013: Huidige Vergunning voor de activiteiten aan Baanhoekweg 22; na splitsing Chemours & DuPont in 2015, is Chemours vergunninghouder als 'huisbaas'
- Maart 2018: Chemours (& DuPont) vragen herziening (en splitsing) van vergunning aan
- Chemours heeft herzieningen van vergunningsaanvraag aangevraagd in reactie op eisen van toezichthouders en om eigen emissiereductiedoelen vast te leggen:
 - December 2018 – revisie #1
 - Januari 2019 – revisie #2
 - November 2019 – revisie #3
 - DCMR (vergunningverlener en toezichthouder) verwacht beschikbaarheid concept-vergunning augustus 2020 => publieke consultatie waaronder wettelijke adviseurs (gemeenten, RWS, waterschap)
 - DCMR verwacht definitieve vergunning te verlenen half december 2020
- Parallel aan de volledige vernieuwing en splitsing, spe(e)l(d)en deze ambtshalve wijzigingen en specifieke vergunningsaanvragen (geen vertraging door Coronacrisis):
 - CRC emissiereductie testopstellingen vergund – afvangen FRD en E1 uit schoorstenen
 - Ambtshalve wijziging voor afvalwater: verzoek Chemours voor limiet van max. 2 kg / jaar akkoord
 - Ambtshalve wijziging lucht emissies → tijdpad met 5 jaar verkort → Chemours in beroep

Discussie met Provincie over:

- 'pZZS-beleid': Provincie stelt ten onrechte 'pZZS' gelijk aan ZZS
- Ambtshalve wijziging luchtmissies: verkorting tijdpad op basis van onbewezen techniek

De aanvraag van DuPont loopt parallel met die van Chemours.

Rechtszaak FNV namens ex-medewerksters DuPont Lycrafabriek

Namens vijftien oud-medewerkers van de Lycrafabriek van DuPont is FNV naar de rechter gestapt. Het gaat om vijftien verschillende dagvaardingen. Een oplosmiddel dat in de fabriek gebruikt werd, wordt door deze oud-medewerkers in verband gebracht met vruchtbaarheidsproblemen en gezondheidsklachten. Op dit moment zijn de dagvaardingen onder de rechter. Om die reden kan DuPont er niet veel over zeggen. De Lycrafabriek is in 2004 verkocht, in 2006 gesloten en in 2009 afgebroken.

Bloedonderzoek Chemours

Vorig jaar konden medewerkers van Chemours hun bloed laten onderzoeken om te kijken of er nu, na drie jaar, inderdaad een daling te zien is van PFOA in het bloed. Dit onderzoek is afgerond. De uitslagen hiervan zijn bij de mensen zelf bekend, uit privacy-oogpunt niet bij Chemours.

Werkbezoek DCMR

Op 11 februari is de Burenraad bij DCMR op werkbezoek geweest. Het verslag hiervan staat op de site van de Burenraad. DCMR heeft uitgelegd wat de taken en verantwoordelijkheden van de

omgevingsdienst zijn en hoe het komt dat DuPont (en Dow) en Chemours onder verscherpt toezicht staan. De leden van de Burenraad zijn geschrokken van wat de vertegenwoordigers van DCMR vertelden over hun relatie met de bedrijven. Volgens DCMR is Chemours te weinig transparant en pro-actief als het gaat om betere technieken, bij DuPont (en Dow) is dit minder het geval. Bij Chemours en DuPont wordt veel meer geïnspecteerd en gehandhaafd door DCMR dan bij vergelijkbare bedrijven in de regio. De Burenraad wil weten wat de bedrijven hiervan vinden en wat ze eraan doen om de relaties weer normaal te krijgen? Marc Reijmers erkent dat de relatie soms moeizaam is, ook omdat er politieke druk bij komt kijken. Hij ziet overigens wel een verbeterende trend en ruimte om in gesprek te gaan. 'De discussies zijn soms stevig, maar iedereen zit er professioneel in. Bovendien vinden we elkaar ook op veel gebieden.' De Burenraad (Dick Naafs) benoemt het verschil van inzicht over Best Beschikbare Technieken (BBT) dat ook naar voren komt in het bericht van 18 mei dat Chemours gestuurd heeft aan stakeholders over de voortgang maatregelen emissiereductie. Hierin refereert Chemours aan een techniek die volgens de overtuiging van de Provincie bewezen is voor een verlaging van de resterende laag volume, diffuse gasemissies. Marc Reijmers: 'Chemours staat open voor nieuwe technologische en wetenschappelijke ontwikkelingen, maar deze technologie heeft alleen nog bescheiden succes geboekt in een laboratorium-setting. Er is momenteel een te hoog risico op falen bij het opschalen naar industrieel niveau. Om die reden heeft Chemours bezwaar gemaakt. Het is een onbewezen techniek.' De Burenraad (Bert Kandel) vraagt of de rechtbank dan de beste plek is om het hier over te hebben? Marc Reijmers: 'Soms wel. We werken veel samen met adviseurs. Dat doet DCMR ook. Als we er echt niet uit komen, en het is ook ingewikkeld, dan kan het helpen als een rechter toetst aan de regels. Dan weten we allemaal waar we aan toe zijn.' Chemours heeft haar zienswijze hierover ingediend bij de Provincie. Op 2 juni is het bij de rechter geweest. Er is nog geen uitspraak.

Een ander verschil van inzicht is het verschil tussen potentiële ZZS ('pZZS')-stoffen en ZZS-stoffen. De Provincie is voornemens om de regelgeving te wijzigen vanuit voorzorgsbeginsel en pZZS- en ZZS-stoffen hetzelfde gaan behandelen. Nu gelden de strenge regels voor het gebruik en de verwerking alleen voor de ZZS-stoffen (de meest gevaarlijke stoffen voor mens en milieu). Bij Chemours en DuPont zijn zowel ZZS- als pZZS-stoffen aanwezig. Volgens Chemours (Harmen Geers) is voor pZZS-stoffen geen goed juridisch kader. Als stoffen op de pZZS-lijst staan dan wordt er in verband met de REACH-wetgeving onderzoek naar deze stoffen gedaan. Die informatie die nieuw vergaard wordt, geeft uitsluitend of de individuele stof daadwerkelijk dusdanig zorgelijk is en daarom op de ZZS-lijst terecht komt of dat dat niet het geval is en de stof vervolgens van de pZZS-lijst wordt verwijderd (wat tot dusver bij 70% het geval was). De Burenraad (Marianne den Braven) merkt hierbij op dat er dan bij dertig procent wel degelijk sprake is van een zeer zorgwekkende stof. Opgemerkt dient te worden dat de mate van blootstelling aan een stof uiteindelijk bepaalt of een stof al of niet daadwerkelijk schadelijk is.

Terugblik werkconferentie Communicatie en impact

De publicatie van de werkconferentie die de Burenraad in november vorig jaar organiseerde staat op de website van de Burenraad. Alle genodigden, maar ook gemeenten, beleidsambtenaren, gemeenteraden en andere belanghebbenden, hebben de publicatie met daarin de resultaten ontvangen. Willem Buitelaar was aangesloten bij de werkgroep met voornamelijk communicatieprofessionals. Veel van de tips die hij daar meekreeg waren niet nieuw. Vanwege de tijd komt dit punt, en eventuele vervolgacties van de bedrijven, de volgende overlegvergadering opnieuw op de agenda.

Rapport RIVM '2020-0042 advies risicogrenswaarden voor PFOA, PFOS en GenX in zwemwater en vis' en monitoringsonderzoek Waterschap Rivierenland

In verschillende wateren waarvoor het waterschap verantwoordelijk is, zijn PFOA, PFOS en GenX gemeten. Het RIVM heeft de gemeten concentraties vergeleken met de risicogrenswaarden. Op sommige plekken zijn de concentraties in oppervlaktewater hoger dan de risicogrenswaarden. Dit betekent niet dat mensen direct ziek zullen worden. Wel is het reden om meer onderzoek te doen. Uit de resultaten van het monitoringsonderzoek Waterschap Rivierenland vallen een paar dingen op met betrekking tot het slootwater rond de moestuinen Oosteind Papendrecht en Baanhoek Sliedrecht. Het gehalte GenX loopt op in de tijd, in plaats van een afname. Er zijn grote schommelingen in PFOA-metingen in de periode augustus 2018-november 2019. Er is geen significante afname van PFOA en GenX bij de monsterplaatsen G3LOC4 (Sliedrecht) en G2LOC1 (Papendrecht) in de tijd waar te nemen. De stoffen E1 (geen ZZS) en ether A zijn niet meegenomen in het onderzoek. De Burenraad (Dick Naafs) heeft hierover contact opgenomen met het Waterschap en met de gemeente Papendrecht. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat PFOA geabsorbeerd zit aan het bodemmateriaal (slib) en daardoor niet afbreekt. Hiervoor zou het slib onderzocht moeten worden. Bianca van Rooij van de Burenraad gaat na wanneer deze locaties op de planning staan in het baggerplan. Marc Reijmers is onder de indruk van de inspanningen van Dick Naafs en volgt de ontwikkelingen voor nieuwe technieken met belangstelling.

Artikel AD over afvalstromen

'Inspectie tikt Chemours op de vingers vanwege slordige afvalstromen' is de kop van het artikel van 15 april 2020 in het Algemeen Dagblad. Dit gaat over de partij GenX-afval die terugkwam van het failliete Miteni in Italië (waar deze partij gerecycled had moeten worden) en vervolgens werd afgevoerd naar Antwerpen. Chemours heeft hier een last onder dwangsom voor gekregen omdat ze volgens de inspectie een aparte vergunning aan hadden moeten vragen voor dit transport. Chemours was in de veronderstelling dat dit onder de bestaande vergunning kon. Chemours is hiertegen in beroep gegaan (geen overtreding, geen kans op herhaling). In hetzelfde artikel staat dat de Nederlandse en Europese autoriteiten ervan uitgaan dat er bij de productie van GenX toch kleine hoeveelheden PFOA vrijkomen. Dick Naafs vraagt hierover opheldering. Marc Reijmers legt uit dat GenX niet in Dordrecht wordt gemaakt, maar in de Verenigde Staten. Het GenX bevat inderdaad PFOA, maar dan op ppm-schaal (enkele deeltjes PFOA op een miljoen deeltjes GenX). Hij vertelt dat het bovendien onmogelijk is dat er helemaal geen PFOA in het afvalwater, dat in de Beneden Merwede geloosd wordt, komt. Dit is de wens van de Provincie. PFOA zit ook in regenwater dat van het terrein afspoelt. Er is geen sprake van een nieuwe stroom. De Burenraad (Jans Sieben) vraagt wat het probleem is bij de afhandeling van het Miteniverhaal? Marc Reijmers: 'Het is geen probleem, maar het kost tijd om het zorgvuldig af te handelen.' Inmiddels heeft Chemours voor alle gangbare transporten van GenX-afvalstromen nieuwe vergunningen aangevraagd. Dit om onduidelijkheid in de toekomst te voorkomen. Een nieuwe milieustraat voor zowel DuPont als Chemours (i.s.m. Indaver) is in gebruik genomen. Dit om de afvalstromen nog beter te kunnen scheiden.

Communicatie en informatie

Chemours

Sponsoring/ondersteuning

Chemours heeft tien doelstellingen (Corporate Responsibility Commitment Goals: For a World that Demands More). Specifiek voor Dordrecht zijn:

- Veiligheid

- Vibrant Communities – banden met omgeving aanhalen en versterken
- Vernieuwing van de vergunning – sterk lagere emissie limieten
- Emissions Reductieproject

CRC-programma: tussentijdse resultaten 2019

Doelen

- Fase 1: reductie van GenX-lozing en -uitstoot naar 99% minder in 2021
- Fase 2: reductie van de uitstoot van andere gefluorineerde stoffen met 80% in 2024
- Fase 3: de uitstoot van andere gefluorineerde stoffen met 99% in 2030 (of eerder)

Tussentijdse resultaten 2019

- Totale uitstoot van FRD naar water en lucht met 95% gedaald
- Afvalwater op riool: meer dan 99% minder (280 gram) in 2019
- Lucht: 23% minder (vertraging in de vergunningsprocedure)
- Extra maatregel nodig voor E1*: installatie in 2020; op koers voor 99% minder in 2021

*E1 is reststof GenX, maar geen ZZS

Vibrant community activiteiten en support (inclusief Beursvloer 2019)

- Het Kristal: GrowWizzKid: kinderen leren groente te verbouwen, dit is een project van 8 jaar
- De Staart, AED
- Stichting Anders, sponsor, Partner Plus
- LexLab, technologie workshops voor kinderen basisonderwijs groep 6
- Wereldwijven
- Het Spectrum
- 's Heeren Loo LeerWerkPlein
- Stichting De Vertelfabriek
- Diakonaal Aandachtscentrum
- Stichting Present
- Geef het Dordt
- Muziektheater Hollands Diep

DuPont

Nieuwsbrief InZicht

Eind juni verschijnt de nieuwste editie van DuPont InZicht. Met een oplage van 17.000 exemplaren wordt deze huis-aan-huis verspreid in Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden. In deze editie staan onder andere een interview met een stagiair, milieuprestaties 2019, Corona-maatregelen en hoe draagt DuPont bij aan de bestrijding van het coronavirus.

Responsible Careverslag 2019

Het Responsible Careverslag 2019 is begin juli gereed.

Boekje Process Safety (DuPont en Chemours)

Dit boekje met visuele instructies over omgaan met potentiële risico's en situaties op het terrein is een initiatief van Bilfinger (steigerbouw). Op 18 juni heeft Govert Griffioen (directeur DuPont) het eerste exemplaar in ontvangst genomen. Het doel van het boekje is versterking van de communicatie en veiligheid tussen contractors en de bedrijven.

Sponsoring/ondersteuning

- Grote Kerk Dordrecht voor gieten van klok
- Woon- en zorgcentrum De Merwelanden, ondersteunen van de medewerkers
- Sponsoring AED voor wijk De Staart en reanimatiecursus, Zaandam,
- Voedselbanken Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht
- Donatie speeltoestel Bavincschool Dordrecht

Wat verder ter tafel komt

Dick Naafs geeft aan geschrokken te zijn van de film Dark Waters over DuPont. Wat is er veranderd en wat zijn de verschillen tussen de situatie in de Verenigde Staten en Nederland? Maarten Verburg benadrukt dat de verschillen tussen de landen en in tijd groot zijn. Het is gebaseerd op een waargebeurde juridische strijd over een milieuschandaal in de Verenigde Staten waarbij DuPont betrokken is, maar het is wel een film. Bert Kandel verwijst naar een reactie van de gemeente Dordrecht op hun website waarin helder wordt uitgelegd hoe dit verhaal zich verhoudt tot de situatie in Dordrecht. Hierin staat onder andere dat het RIVM al in 2016 concludeerde dat de situatie in de VS niet te vergelijken is met die in Dordrecht.

Dick Naafs merkt op dat hij het contact met de directies van DuPont en Chemours als positief ervaart. 'Zover ik kan beoordelen is men eerlijk en transparant over de zaken die in de Burenraad worden besproken.'

Jans Sieben vraagt of de bedrijven maatregelen nemen rondom de droogte. Bijvoorbeeld regenwater opvangen om later te gebruiken bij droogte. Hij geeft meteen de suggestie dat dit water gebruikt kan worden voor onderzoek. Nu gaat het regenwater rechtstreeks naar het riool. Als het schoon is, waarom zou je het dan inderdaad niet op een andere manier benutten? Marc Reijmers gaat hier over nadenken.

De toehoorder is een oud-medewerker van DuPont. Hij geeft aan graag op de hoogte te zijn en te blijven van alle ontwikkelingen bij zijn oud-werkgever, maar dat hij weinig informatie krijgt. Harmen Geers zegt dat het klopt dat adressen van oud-werknemers bij de bedrijven niet bekend zijn vanuit privacy-oogpunt. Deze zijn wel bekend bij het pensioenfonds. Hij gaat kijken wat mogelijk is om de gepensioneerden meer te betrekken. Ook de Burenraad zou deze groep graag meer betrekken bij zijn activiteiten.

De volgende overlegvergadering is op dinsdag 27 oktober 2020.